

Załącznik do:

Uchwały Nr XLVI/450/06

Rady Miejskiej w Trzebiatowie

z dnia 29 czerwca 2006r.

**SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
MIASTA I GMINY TRZEBIATÓW
NA LATA 2006-2013**

CZERWIEC 2006

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ.....	5
2. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W GMINIE TRZEBIATÓW.....	9
3. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA.....	23
4. UWAGI KOŃCOWE.....	33

WSTĘP

W polityce społecznej kwestie dziecka traktujemy z uwagą i w sposób szczególny. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i szerzej rodziny w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z art. 17.13. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ma na celu wzmacnianie pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

W systemie opieki nad dzieckiem, który będziemy definiowali jako te obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych, tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów należą:

- Ekologiczne podejście do rodzicielstwa.
- Zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny.
- Respektowanie punktu widzenia rodziców.
- Model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach.
- Zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie.
- Troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im wiedzy bądź umiejętności

pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci może różnić się w zależności od cech dziecka, podobnie jak efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka. Podejście ekologiczne podkreśla, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę. Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencję do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

1. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Rodzina i dziecko stanowią zasadnicze kwestie w polityce społecznej. Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównywania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Istnieje wiele typów rodzin. W każdej rodzinie mogą występować problemy socjalne, niewynikające z nazwy danego rodzaju. Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe. Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnej. W kodeksie karnym nieletnim jest dziecko do ukończenia 17. roku życia. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego; wówczas dziewczyna, zawsze za zgodą sądu opiekuńczego, może uzyskać pełną zdolność do czynności prawnych po ukończeniu 16 lat). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

1.1. REGULACJE PRAWNE KWESTII RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad

członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Ostatni z nich, Kodeks pracy, służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej

postanowienia dotyczące dziecka urodzonego, które nie ukończyło 18. roku życia, obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że: dziecko jest samodzielnym podmiotem (ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną wymaga szczególnej opieki i ochrony prawnej) i jako istota ludzka wymaga poszanowania jego tożsamości, godności i prywatności (rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania dziecka i wymaga ze strony państwa wsparcia). Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnych zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są również chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym i na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

2. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W GMINIE TRZEBIATÓW

Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet, przekazanych zarówno liderom lokalnej społeczności, jak i placówkom edukacyjnym. W niniejszej diagnozie pominięto badanie metodą SWOT, ponieważ zostało ono przedstawione w strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy.

2.1. NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA I PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

Identyfikacja najważniejszych zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny na terenie gminy jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy dzieci, młodzieży i rodziny, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Z wypowiedzi ankietowanych wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność. Zawierały one także sugestie, jak pomagać w rozwiązywaniu pojawiających się kwestii społecznych.

BARIERY

Z ankiet wynika, że młodzież i dzieci mieszkające na terenie gminy natrafiają na następujące bariery:

- ograniczona liczba alternatywnych form i miejsc do spędzania czasu wolnego,
- ograniczony dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- ograniczony dostęp do instytucji kulturalnych,
- zaniedbanie oraz brak właściwego wsparcia ze strony rodziców,
- problemy materialne,
- brak odpowiednich wzorców do naśladowania,

- niski poziom nauczania,
- utrudniony dostęp do szkolnictwa na poziomie średnim i wyższym,
- trudności w znalezieniu pracy po zakończeniu edukacji.

Z ww. barier wynikają problemy związane z dziećmi i młodzieżą, do rozwiązań których gmina powinna znaleźć odpowiednie warunki i możliwości. Głównymi problemami podkreślanymi przez ankietowanych są:

- stopniowo wzrastająca demoralizacja,
- łatwy dostęp do środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki),
- niemożność atrakcyjnego spędzania czasu wolnego oraz rozwijania zainteresowań,
- agresja (fizyczna i słowna) i przemoc, objawy chuliganerii oraz przypadki kradzieży wśród młodzieży,
- zanik więzi rodzinnych,
- zjawisko bezrobocia wśród młodzieży, która zakończyła edukację,
- utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki psychologicznej, terapeutycznej i pomocy prawnej,
- niska skuteczność pracy z młodzieżą sprawiającą problemy wychowawcze,
- brak poszanowania nauczycieli oraz osób starszych,
- niski poziom zainteresowania ze strony młodzieży rozwojem osobistym i zawodowym,
- niewystarczający zakres działań i poziom współpracy instytucji i organizacji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży.

PROPONOWANE DZIAŁANIA

W celu poprawy istniejącej sytuacji proponuje się kontynuację dotychczas stosownych rozwiązań oraz podejmowanie nowych działań w poszczególnych obszarach funkcjonowania:

1. Działania w zakresie sportu i wypoczynku:

- stworzenie przez kluby sportowe atrakcyjnej oferty (m.in. obozy szkoleniowe),
- tworzenie nowych sekcji w już istniejących klubach sportowych,
- organizowanie oraz poszerzenie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych,
- organizowanie przez szkoły wypoczynku w czasie wolnym od nauki,

- organizowanie masowych imprez sportowych (gry i zabawy zespołowe, turnieje, rozgrywki drużyn podwórkowych, spotkania z interesującymi ludźmi),
  - propagowanie sportu i wypoczynku,
  - tworzenie na terenie miasta i gminy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich (m.in. Ośrodek Sportu),
  - podjęcie działań w kierunku otwarcia Młodzieżowego Domu Kultury.
2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności:
- zapewnienie w szkołach opieki lekarskiej na wysokim poziomie,
  - stały monitoring rozwoju fizycznego dzieci przez lekarzy rodzinnych,
  - poszerzenie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych (rozbudowa bazy sportowej),
  - organizowanie gimnastyki korekcyjnej oraz zajęć na pływalni,
  - prowadzenie stałych działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży,
  - ułatwienie dostępu do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej,
  - przeprowadzanie bezpłatnych badań profilaktycznych (organizowanie „białych niedziel”),
  - szersze zaangażowanie organizacji pozarządowych i ośrodków zdrowia w akcje na rzecz poprawy zdrowia i sprawności.
3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:
- tworzenie klas integracyjnych w szkołach,
  - udzielanie dzieciom niepełnosprawnym pomocy dydaktycznej poprzez organizowanie zajęć dodatkowych,
  - aktywizacja dzieci niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie i zapewnienie im atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego (m.in. tworzenie ognisk i kół zainteresowań),
  - zwiększenie aktywności przez Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w zakresie organizacji imprez integracyjnych,
  - upowszechnianie w środowisku lokalnym problematyki niepełnosprawności,
  - likwidowanie barier architektonicznych,
  - udzielenie szerszego wsparcia finansowego i merytorycznego Kołu Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Trzebiatowie,

- nawiązanie stałych kontaktów ze środowiskiem osób niepełnosprawnych i działającymi na ich rzecz organizacjami,
- rozszerzenie współpracy pomiędzy organizacjami działającymi w sferze niepełnosprawności.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- wdrażanie w przedszkolach i szkołach programów na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom i zwiększenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
- współpraca placówek oświatowych z służbami odpowiedzialnymi za ochronę porządku i bezpieczeństwa publicznego (m.in. prowadzenie przez Policję i Straż Miejską działalności informacyjnej i edukacyjnej poprzez organizowanie pogadanek i prelekcji),
- prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zachowań w różnych sytuacjach, szczególnie na drodze oraz w kontaktach z nieznajomymi,
- zwiększenie w szkołach pomocy pedagogiczno-psychologicznej,
- organizowanie dzieciom i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego z zapewnieniem opieki ze strony osób dorosłych,
- zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa podczas wypoczynku w czasie wolnym od nauki,
- dalsza rozbudowa monitoringu najbardziej zagrożonych miejsc w mieście i gminie,
- zwiększenie kontroli nad punktami sprzedaży alkoholu oraz młodzieżą przebywającą w miejscach publicznych,
- kontynuowanie programu „Bezpieczne Miasto”.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- organizowanie akcji charytatywnych,
- udzielenie pomocy bezrobotnym rodzicom w znalezieniu pracy,
- tworzenie nowych i rozwój już istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego,
- udzielanie wsparcia rzeczowego (ubrania, podręczniki i przybory szkolne) oraz finansowego (dofinansowywanie wycieczek szkolnych, wypoczynku letniego i zimowego),
- bezpłatne dożywianie w trakcie nauki w szkole,

- umożliwienie dzieciom i młodzieży rozwijania uzdolnień,
- prowadzenie monitoringu oraz udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa.

6. Inne możliwości (np. dotąd niewykorzystane):

- rozszerzenie usług w zakresie poradnictwa psychologicznego,
- stworzenie gminnego ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą,
- rozszerzenie wolontariatu,
- tworzenie nowych świetlic środowiskowych na obszarach wiejskich,
- budowa tras rowerowych.

2.2. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów. Wypowiedzi ankietowanych zawierają również informacje o już realizowanych działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych wśród dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy Trzebiatów znajdują się: jedno przedszkole z 2 filiami, do którego uczęszcza 283 dzieci, cztery szkoły podstawowe z 1 filią, w których naukę pobiera 1.256 uczniów oraz dwa gimnazja, do których uczęszcza 797 uczniów. Na terenie gminy są również dwie szkoły ponadgimnazjalne, w których uczy się 485 uczniów.

Z dostarczonych przez 6 placówek – 2 Zespoły Szkół (Ponadgimnazjalnych i z Oddziałami Integracyjnymi), 2 szkoły podstawowe, gimnazjum i Centrum Kształcenia Zawodowego – ankiet wynika, że wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu, sali gimnastycznej i świetlicy, większość prowadzi dożywianie uczniów (zapotrzebowanie w tym zakresie wykracza jednak poza ich obecne możliwości), zatrudnia pedagoga i pielęgniarkę. W części placówek pracuje logopeda, a tylko w jednej z nich funkcjonują klasy integracyjne i pomaga psycholog.

Ogół placówek współpracuje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną (psychologiczno-pedagogiczne badania dzieci i młodzieży, doradztwo zawodowe dla uczniów, konsultacje indywidualne, szkolenia pedagogów), kuratorami sądowymi

(sprawowanie nadzoru nad uczniami i rodzicami, spotkania indywidualne, wymiana informacji), Policją (spotkania z młodzieżą w ramach zajęć profilaktycznych, realizacja programu „Komunikacja”, szkolenia dla rad pedagogicznych) i Pomocą społeczną (dożywanie uczniów, pomoc materialna, wywiady środowiskowe, wymiana informacji, kontakt w sytuacjach problemowych). Większość szkół prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się opieką nad dzieckiem i młodzieżą (m.in. ze Stowarzyszeniami „Aramis” i „Pozwól dorosnąć”) oraz lekarzami (badania okresowe, pogadanki z uczniami na temat zdrowego stylu życia, poradnictwo indywidualne, kontakt z rodziną).

Według ankietowanych problemami, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i zarazem szkoły, są dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, przemocy w rodzinie, uzależnień, niezaradności życiowej i rozwodów rodziców), zjawisko ubożenia rodzin i związany z nim problem bezrobocia, agresja i przemoc (prowadzące do konfliktów w grupie rówieśniczej), przypadki niszczenia mienia szkolnego, kradzieży, opuszczania zajęć, odwoływania się do kłamstw oraz sięgania przez uczniów po środki uzależniające.

We wszystkich placówkach przeprowadzane są badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego. Dotyczą one takich kwestii jak:

- stosowanie przez uczniów środków uzależniających (papierosy, alkohol, narkotyki),
- agresja i przemoc wśród uczniów,
- relacja uczeń – nauczyciel,
- miejsca niebezpieczne w szkole,
- wyniki nauczania,
- kwestia frekwencji na zajęciach szkolnych,
- potrzeby uczniów i oczekiwania rodziców wobec szkoły.

Uzyskane wyniki badań potwierdzają występowanie zjawiska sięgania przez uczniów po środki uzależniające (głównie papierosy i alkohol, rzadziej – z uwagi na barierę finansową – narkotyki), wykazują potrzebę wprowadzenia zmian w podejściu nauczycieli do uczniów, konieczność zwiększenia liczby zajęć pozalekcyjnych oraz dostosowania realizowanych w szkołach programów: wychowawczego i profilaktycznego do potrzeb wychowanków, a zarazem pokazują, iż rodzice posiadają coraz większą wiedzę na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach problemowych.

W celu złagodzenia zjawisk patologicznych występujących w środowisku szkolnym placówki prowadzą zajęcia profilaktyczne w następujących obszarach:

- uzależnień – realizowanie programów: „NOE I”, „NOE II” i „Pomóż mi”, przeprowadzanie pogadań z udziałem lekarza, higienistki i pedagoga szkolnego oraz przedstawicieli Policji, organizowanie przedstawień i konkursów profilaktycznych, w tym plastycznych („Nie uzależnieniom”), informowanie na łamach gazetki szkolnej o możliwościach uzyskania pomocy, podejmowanie kwestii uzależnienia od Internetu i gier komputerowych,
- przemocy i agresji – realizowanie programu „Jak nauczyć się mówić nie”, nauka zachowań asertywnych, organizowanie Szkolnego Dnia Przeciw Przemocy, przeprowadzanie zajęć wychowawczych i pogadań, organizowanie przedstawień i konkursów, informowanie na łamach gazetki szkolnej o możliwościach ustrzeżenia przed przemocą,
- ochrona przed sektami – przeprowadzanie zajęć wychowawczych, podejmowanie ww. tematyki na łamach gazetki szkolnej,
- inne – realizowanie programów „Zanim spróbujesz”, „Różowa wstążeczka”, „Żyj zdrowo”, przeprowadzanie zajęć z profilaktyki HIV-AIDS, na temat mobbingu oraz zdrowego stylu życia,
- specjalne programy profilaktyczne – realizowanie szkolnego programu profilaktycznego oraz programu „Zanim spróbujesz”.

Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań i zajęcia sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, nauczanie indywidualne oraz gimnastykę korekcyjną. Szczególną troską otacza się uczniów z problemami dydaktyczno-wychowawczymi oraz pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Z analizy wynika, że szkoły są miejscami bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży, choć zdarzają się w nich miejsca (toalety, szatnie, zakamarki oraz najbliższe otoczenie budynków szkolnych), które wymagają nadzoru ze strony nauczycieli oraz służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo publiczne. Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, „Góra Grosza” i „Sweterek” oraz w innych zbiórkach pieniężno-rzeczowych organizowanych m.in. w ramach szkolnego koła PCK.

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i ich rodzicom m.in. zajęcia pozalekcyjne, wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, koła zainteresowań, organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych (w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie), pomoc pedagoga, logopedy, psychologa i nauczycieli, wsparcie materialne, rzeczowe i w formie dożywiania oraz kierowanie do miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, jakie placówki mogłyby podjąć i realizować, gdyby posiadały odpowiednie możliwości, wskazywano na potrzebę zwiększania świadomości rodziców co do konieczności sprawowania stałej opieki nad dziećmi, prowadzenia zajęć edukacyjnych z udziałem opiekunów uczniów m.in. na temat uzależnień i możliwości rozwiązywania pojawiających się problemów, potrzebę rozszerzania oferty zajęć pozalekcyjnych (m.in. poprzez utworzenie klubu młodzieżowego) oraz zwiększania zasobów szkół w zakresie wyposażenia w pomoce niezbędne do realizacji programów profilaktycznych.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy zdiagnozować potrzeby grup społecznych zagrożonych marginalizacją, dokonać analizy sytuacji rodzin, w których występują problemy wychowawcze, oraz przeprowadzić badania dotyczące oczekiwań uczniów w zakresie oferty spędzania czasu wolnego od nauki.

Wśród instytucji i organizacji, z którymi należałoby podjąć współdziałanie w celu zapewnienia dzieciom i młodzieży skuteczniejszej opieki, wymieniono Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Trzebiatowski Ośrodek Kultury, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego, Policję, Straż Miejską i Pożarną, placówki opieki zdrowotnej, stacja sanitarno-epidemiologiczna, parafie kościołów: rzymskokatolickiego, prawosławnego, grekokatolickiego i ewangelicko-augsburskiego, Caritas oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zapewnienia alternatywnych form i miejsc do spędzania czasu wolnego, zwiększenia monitoringu miejsc publicznych (park, stadion), propagowania idei wolontariatu oraz na potrzebę stworzenia efektywnego systemu pomocy rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia o charakterze specjalistycznym.

2.3. KWESTIA UZALEŻNIEŃ WŚRÓD MŁODZIEŻY

Niniejszy rozdział został opracowany na podstawie danych zawartych w dokumencie pt. „Diagnoza problemów społecznych dla miasta i gminy Trzebiatów”. Przedstawione w nim wyniki odnoszą się do kwestii uzależnień wśród młodzieży.

Jak wykazała analiza problemów społecznych, alkoholizm i narkomania należą, w ocenie mieszkańców gminy Trzebiatów, do najistotniejszych zagrożeń. Obecnie problemy te w znacznej mierze dotyczą osób nieletnich. Taki stan rzeczy potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych w szkołach gminy Trzebiatów, według których większość uczniów miało już kontakt z alkoholem (wielu z nich przed ukończeniem 12 lat). Niepokojącym zjawiskiem jest również to, że młodzi ludzie nie tylko piją, ale i upijają się. Według badanych najczęściej spożywanym przez młodzież napojem alkoholowym jest piwo, a do głównych powodów sięgania po alkohol należą: chęć zabawienia się (55%) i pocucia się dorosłym (44%), ciekawość (36%) oraz możliwość ucieczki od codziennych problemów (35%).

Według uczniów szkół gminy Trzebiatów problem zażywania narkotyków przez rówieśników ma charakter marginalny (występują jedynie pojedyncze przypadki). Jednocześnie zdecydowana większość młodzieży przyznaje się do kontaktu ze środkami uzależniającymi. Młodzi ludzie mają przekonanie, że środki odurzające najłatwiej można nabyć w dyskotecie i pubie, przy czym zaznaczają, iż kupno narkotyków w innych miejscach nie stanowi trudności (45% uczniów szkół średnich twierdzi nawet, iż widziało osobę rozprowadzającą narkotyki w szkole). Należy również dodać, że zdecydowana większość młodzieży (66%) wyraża przekonanie o posiadaniu wystarczającego poziomu wiedzy o działaniu narkotyków i w związku z powyższym nie prowadzi rozmów z rodzicami na ten temat.

2.4. KWESTIA PRZEMOCY W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINIE

Niniejszy rozdział został opracowany na podstawie danych zawartych w dokumencie pt. „Diagnoza problemów społecznych dla miasta i gminy Trzebiatów”. Przedstawione w nim wyniki odnoszą się do problemu przemocy w środowisku

szkolnym i rodzinie – ukazują skalę zjawiska w gminie i prezentują opinie badanych na temat tej patologii społecznej.

Badania dotyczące zjawiska przemocy w środowisku szkolnym wykazały, iż 16% uczniów było ofiarami pobicia w szkole, 13% dzieci było zmuszanych przez rówieśników do robienia rzeczy niechcianych, a 6% uczniów było ofiarami napadu i kradzieży.

Jeśli chodzi o zjawisko przemocy w rodzinie, to 39% uczniów zadeklarowało, że w swoim życiu rodzinnym było świadkami przykrej sytuacji spowodowanej piciem alkoholu. Analiza form przemocy stosowanej w domu wykazała, iż dzieci narażone są ze strony rodziców na różnego rodzaju akty przemocy, głównie przemocy psychicznej, tj. wyzwiska (29%) i poniżanie (13%), choć zdarzają się również przypadki przemocy fizycznej w postaci popychania i szarpania (11%), bicia (10%) i policzkowania (7%). 18% ankietowanych dzieci stwierdziło, że są w środowisku rodzinnym karcone w sposób niebezpieczny, powodujący urazy fizyczne. O istnieniu zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Trzebiatów świadczy również systematyczny wzrost interwencji domowych, przeprowadzanych przez miejscową Policję w związku z powyższym problemem.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej wyłania się z odpowiedzi udzielonych przez osoby dorosłe. Według 21% badanych dziecko powinno bać się rodziców (wtedy bowiem jest bardziej posłuszne i nabiera szacunku do swoich opiekunów), natomiast 12% respondentów opowiada się za surowym wychowaniem (które – ich zdaniem – hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu). Jednocześnie 59% dorosłych uważa, że stosowanie kar fizycznych przez rodziców powinno być zakazane prawnie (72% ankietowanych twierdzi, że nie wymierza takich kar swoim dzieciom).

2.5. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ I ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO W GRYFICACH

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarczają również działające na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego. Dane ww. instytucji dotyczą m.in. takich kwestii jak liczba i rodzaj wydanych opinii i orzeczeń oraz podjętych spraw.

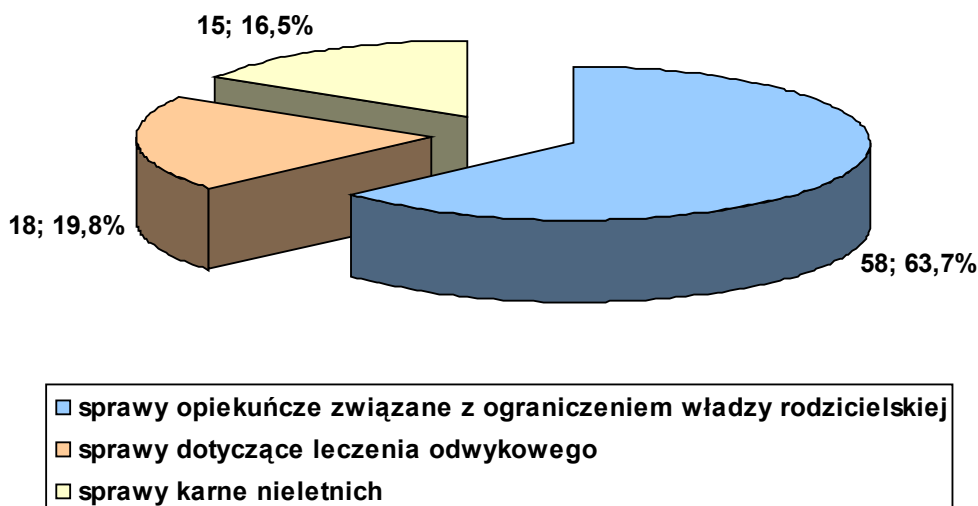
Opinie i orzeczenia dotyczące uczniów ze szkół gminy Trzebiatów, wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gryficach

Szkoła	Liczba	Opinie psychologiczno- pedagogiczne	Orzeczenia do nauczania	
			specjalnego	indywidualnego
Szkoły Ponadgimnazjalne w Trzebiatowie	40	39		1
Gimnazjum w Trzebiatowie	99	93	4	2
Gimnazjum w Mrzeżynie	20	16	4	
Szkoły Podstawowe Nr 1 i Nr 2 w Trzebiatowie	127	113	12	2
Szkoła Podstawowa w Mrzeżynie	39	32	6	1
Szkoła Podstawowa w Rogozinie	5	5		
Razem	330	298	26	6

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gryficach.

W roku 2005 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gryficach wydali ogółem 330 opinii (w tym 298 opinii psychologiczno-pedagogicznych) oraz 32 orzeczenia do nauczania specjalnego i indywidualnego, dotyczące uczniów ze szkół funkcjonujących na terenie gminy Trzebiatów. Najwięcej z nich wydano w stosunku do dzieci i młodzieży uczęszczających do Szkół Podstawowych Nr 1 i Nr 2 w Trzebiatowie – 127 opinii i 14 orzeczeń.

Liczba spraw z terenu gminy Trzebiatów, pozostających pod nadzorem kuratora w 2005 r.

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gryficach.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gryficach, w roku 2005 pod nadzorem kuratora pozostawało łącznie 91 spraw z terenu gminy Trzebiatów. Najwięcej z nich – 58 – miało charakter opiekuńczy i związanych było z ograniczeniem władzy rodzicielskiej (objęły one ogółem 97 osób dorosłych). Pozostałe sprawy dotyczyły leczenia odwykowego (18 spraw) oraz postępowania karnego wobec nieletnich (15 spraw).

W analizowanym okresie w rodzinach objętych postępowaniem opiekuńczym przebywało 130 małoletnich dzieci (liczba ta nie uwzględnia nieletnich podlegających nadzorom oraz dzieci w rodzinach osób zobowiązanych do leczenia alkoholowego). Głównymi przyczynami ingerencji sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej i w efekcie jej ograniczenia były niezaradność życiowa, nadużywanie alkoholu oraz brak troski o małoletnie dzieci.

2.6. ZASOBY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie gminy. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka i rodziny.

Nazwa instytucji	Kontakt
Ośrodek Pomocy Społecznej	72-320 Trzebiatów, ul. Rynek 1.
Publiczne Przedszkole Nr 1 w Trzebiatowie	72-320 Trzebiatów, ul. Waryńskiego 7, tel. 091 3872282.
Filia Publicznego Przedszkola w Trzebiatowie	72-320 Trzebiatów, ul. Kilińskiego 6, tel. 091 3873282.
Filia Publicznego Przedszkola w Trzebiatowie	72-330 Mrzeżyno, ul. Świerczewskiego 18, tel. 091 3866057.
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Trzebiatowie im. Jana Kochanowskiego	72-320 Trzebiatów, ul. Kamieniecka 16, tel. 091 3872355, sptrzebiatow@poczta.onet.pl
Szkoła Podstawowa Nr 2 w Trzebiatowie im. I Armii Wojska Polskiego	72-320 Trzebiatów, ul. Długa 11, tel. 091 3872771, fax 091 3870065, szkola222@poczta.onet.pl
Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Mrzeżynie, Szkoła Podstawowa	72-330 Mrzeżyno, ul. Tysiąclecia 32, tel. 091 3866273, fax 091 3866022, zsimrzezyno@interia.pl www.zsimrzezyno.prv.pl
Szkoła Podstawowa Nr 1, Filia w Rogozinie	72-350 Niechorze, Niechorze, tel. 091 3872714, sprogozina@poczta.onet.pl
Publiczne Gimnazjum w Trzebiatowie	72-320 Trzebiatów, ul. Wodna 2, tel. 091 3872518, gimpelek@poczta.onet.pl
Trzebiatowski Ośrodek Kultury	72-320 Trzebiatów, ul. Wojska Polskiego 67, tel. 091 3872614.

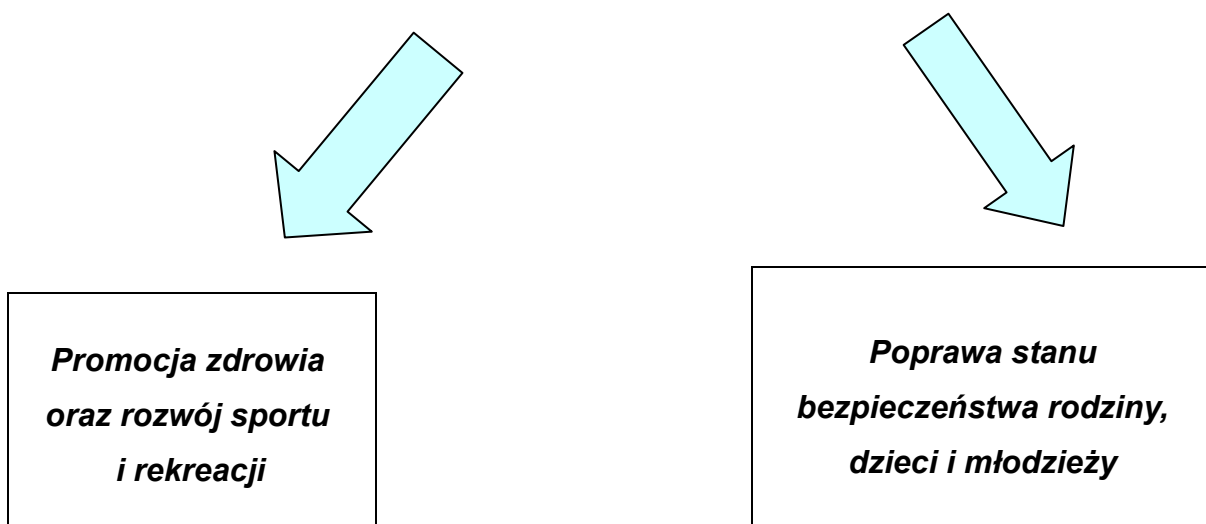
2.7. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół wspierający Ośrodek Pomocy Społecznej w opracowaniu niniejszego dokumentu, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania mające na celu budowę lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną należy zaprogramować w podstawowych obszarach, tj.:

- Poprawy stanu funkcjonowania rodziny.
- Poprawy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.
- Doskonalenia procesu wychowawczego.
- Poprawy stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji.
- Poprawy stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

CELE STRATEGICZNE SYSTEMU

3. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Cel strategiczny 1.

POPRAWA STANU FUNKCJONOWANIA RODZINY

Cele operacyjne:

1. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.
2. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
3. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny.
3. Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
4. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, w tym utworzenie instytucji odpowiedzialnej za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin.
3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska oraz Urząd Miasta i Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

POPRAWA SYTUACJI DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Cele operacyjne:

- 1. Wzbogacanie oferty edukacyjnej.**
- 2. Wspieranie uczniów uzdolnionych.**
- 3. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych).
4. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie do oferty edukacyjnej na miarę możliwości i potrzeb każdego dziecka.
5. Wyposażenie każdej szkoły w porównywalne środki edukacyjne, w tym pracownie komputerowe z dostępem do Internetu.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.
2. Organizacja oferty edukacyjnej dla młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska oraz Urząd Miasta i Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

DOSKONALENIE PROCESU WYCHOWAWCZEGO

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowania.**
2. **Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej, sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.
3. Poszerzanie profilaktyki szkolno-rodzicielskiej.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Zapewnienie opieki pedagoga i psychologa w każdej szkole.
2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
3. Organizacja świetlic szkolnych i środowiskowych, w tym parafialnych.
4. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska oraz Urząd Miasta i Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

PROMOCJA ZDROWIA ORAZ ROZWÓJ SPORTU I REKREACJI

Cele operacyjne:

1. **Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.**
2. **Kompensacja deficytów zdrowotnych oraz wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
2. Wykorzystywanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
3. Stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych.
4. Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego (place zabaw, boiska sportowe, ścieżki rowerowe).
3. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Zapewnienie codziennej opieki pielęgniarstwa w każdej placówce oświatowej oraz punktów konsultacyjnych w ośrodkach zdrowia.
3. Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
4. Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.
5. Wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących dzieci niepełnosprawne do podjęcia samodzielnego życia.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska oraz Urząd Miasta i Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 5.

POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻY

Cele operacyjne:

- 1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.**
- 2. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.**
- 3. Ochrona dziecka przed wykorzystywaniem, molestowaniem i przemocą.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.
2. Włączanie w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
2. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
3. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
4. Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska oraz Urząd Miasta i Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach zapisanych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.